

KORONA GÜNLERİNDE

5th *BEYOND BORDERS*

ULUSLARARASI BELGESEL FİLM FESTİVALI

Zehra Yiğit*

Sinema, çağının değişen koşullarına hızla ayak uyduran ve üretim, dağıtım ve izlenme koşulları buna bağlı olarak değişen bir sanat formudur. Pandemi dolayısıyla izleyici kitlenin evde kalmak zorunda oluşu ve sinema salonlarının kapanması, sinema zincirlerinden film dağıtımçılarına, sektör çalışanlarından sinema fuarlarına ve festivallere kadar birçok kişi ve kurumu ciddi şekilde etkilemiş ve sektörü, kendisine yeni yollar çizmeye zorlamış durumda. Gündelik yaşam kendine yeni bir ritm ve form bulurken festival organizasyonları da yeni normal içerisinde ne yapılacağını değerlendirerek, Korona Virüsü (2019-nCoV) tedbirleri nedeniyle programlarını iptal etmek, ertelemek ya da internet üzerinden çevrimiçi ya da hibrit festivallere dönüşmek zorunda kaldılar.

We Are One: A Global Film Festival kriz zamanlarında ihtiyaç duyulan desteği sağlamak için bir araya gelinebileceği fikrinden hareket eden çevrimiçi ve ücretsiz bir film festivali olarak Covid-19 dönemine ait bir oluşum olarak ortaya çıktı. Berlin Uluslararası Film Festivali, BFI Londra Film Festivali, Cannes Film Festivali, Karlovy Vary Uluslararası Film Festivali, Locarno Film Festivali, New York Film

---

* Doç. Dr. Zehra Yiğit, Akdeniz Üniversitesi, Sinema TV Bölümü Öğretim Üyesi

Festivali, San Sebastian Uluslararası Film Festivali, Sarajevo Film Festivali, Sundance Film Festivali, Sydney Film Festivali, Tokyo Uluslararası Film Festivali, Toronto Uluslararası Film Festival, Tribeca Film Festivali'nin aralarında bulunduğu 20 büyük organizasyon Youtube üzerinde birleşerek 10 gün sürecek bir festival yaparak katılımcılarını festival seçkilerinde yer alan uzun metraj filmler, kısa metraj filmler ve belgesel filmler ile 29 Mayıs - 07 Temmuz 2020 tarihleri arasında ücretsiz olarak buluşturmaya karar verdi. (<http://www.weareoneglobalfestival.com/>) Festivallerin bir anda çevrimiçi ya da hibrit yapıya dönüşmesi "sinema salonunda sinema izleme deneyimi muhafaza edilebilir mi?" sorusunu bir kez daha gündeme getirdi. Zira 26. Saraybosna Film Festivali, TRT ortak yapımı **Focus**, **Grandma** ile açılışını yaparken **Pjer Zalica** imzalı filmi 42 ülkeden 14 bin kişi izledi. Modern sinema izleme deneyimi ile çok daha fazla izleyici sayısına ulaşılsa da bu deneyim geleneksel sinema izleme deneyimine duyulan özlemi, nostaljik bir şekilde daha fazla ortaya çıkardı. **Francesco Casetti** 1910'lar boyunca yapılan düzenlemeler ile mevcudiyet ve faaliyet alanı stabilize edilen ve kurumlaşan; izleme ortamı, izleme biçimi ve görmenin esas malzemesi netleşen sinemayı, "vatandaşların bir araya gelerek aynı duygusal deneyimi paylaştıkları bir tür ara zemin" olarak tanımlar.¹ Güncelde film izleme deneyimi izleyicinin aktif olarak katılabildiği, giderek filmi daha fazla manipüle edebildiği, sosyal platformlarda hem kendisi gibi olan izleyiciler, hem de yönetmen ile çevrimiçi olarak yazışabildiği ya da görüşebildiği bir tür performansa dönüştü. Önemli organizasyonların daha fazla festival iptal etmek yerine çevrimiçi ya da hibrit festivaller ile bir festival deneyimi yaratmak ve topluluk duygusu ile kolektif bir eylem olarak sinema filmi izlemenin olanağını yaratmaya çalışmaları önemli. **Christoph Hahnheiser**, gelecekte 'yeni normal' altında festival ve platformların hibrit yapısının devam edeceğini, böylece daha geniş bir kitleye ulaşılarak daha geniş bir zeminde iş birliği şansı bulunacağı çevrimiçi platformların, film tüketiminin ana kaynaklarından olacağı ve sektörü değiştireceğini ifade etmektedir ([bağlantı](#)).

Bu yıl hibrit olarak düzenlenen festivallerden biri olan *5th Beyond Borders Documentary Festival of Castellorizo Island*, 23-30 Ağustos 2020 tarihleri arasında yapıldı. Pandemi dolayısıyla kısıtlı sayıda davetlisi olan festival, bir yandan

---

¹ "Sinemasal Deneyim" (Çev.: Defne Kırmızı), *sinecine: Sinema Araştırmaları Dergisi*, Yıl:2011, Cilt:2, Sayı:2, s. 85.

izleyicisine açık hava deneyimi sundu, diğer yandan festivalin ana sponsorları olan Yunanistan'ın iki büyük kanalı MEGA ve ONE CHANNEL ile izleyicisine dijital olarak ulaştı. Bununla birlikte festival sitesinden, şifrelenmiş olarak 200 izleyiciye yönelik çevrimiçi gösterim de yapıldı. Ayrıca pandemi dolayısıyla festivale fiziksel olarak dahil olamayan yönetmenleri izleyicisiyle buluşturmak üzere, onlara ait 30 saniyelik videolar da hazırlandı. Ek olarak, Festival, iki çevrimiçi *pitching* forum ile beraber, sergiler, konserler, söyleşiler de düzenledi. Kültür ve tarihi belgesel film ile buluşturma amacından hareket eden *5th Beyond Borders Documentary Festival of Castellorizo Island*'a 300'den fazla belgesel film başvuru yaptı. Amerika, Fransa, İsrail, Türkiye gibi farklı ülkelerden seçilen 24 belgesel film (18'i uzun ve orta metrajlı, 6'sı kısa metrajlı) yarışma seçkisine kaldı. Festival bu yıl, En İyi Sosyo-Politik Belgesel Ödülü, En İyi Kısa Belgesel Ödülü, En İyi Yunan Belgeseli Ödülü ve üç özel ödülü sahiplerine ulaştırdı. Bunlar dışında, göçmen/sürgün yönetmenlerin filmlerine verilmek üzere, *Ulysses* En İyi Tarihi Belgesel Ödülü de bu yıldan itibaren festival içeriğine dahil edildi.

Yarışma seçkisindeki filmlerin fragmanlarına festivalin web sayfasından ulaşılabilir ([bağlantı](#)). Ödül kazanan filmler ve diğerlerinin konuları kısaca şöyle:

***In My Blood It Runs* / Maya Newell | Avustralya**
En İyi Sosyo-Politik Belgesel Ödülü

On yaşında, üç dil konuşabilen ve parlak bir zekaya sahip bir çocuk olan **Dujuan**, okulda başarı gösterememektedir. Ailesi, batı tarzı örgün eğitimin yanı sıra, onun, kendi yerli (*Arrernte*) kültürlerinin eğitimini de alabilmesi için savaş verir. Film bize, baskı altındaki **Dujuan**'ın, mücadele, bilgelik, hayal ve umut dolu dünyasını anlatıyor.

***Spyros and the Circle of Death* / Dimitris Kafidas ve Lino Kafidas |**
Yunanistan-Belçika
En İyi Yunan Belgeseli Ödülü

Film, **Spiros** adlı karakter özelinde, Ölüm Çemberi adlı bir motorsiklet akrobasisinin gerçekleştirilişini anlatır. Babası, dedesi, amcası ve ağabeyi ile birlikte bir kuşaktan diğerine aktarılan bir geleneğin son temsilcisi olan **Spiros**, zorluklarla dolu bir göçmen hayatı yaşarken geçimini sağladığı, kaybolmakta olan

bu mesleğin ağırlığını da üzerinde hissediyor. Çünkü oğullarının aile geleneğini sürdürebileceği net değil. Hızla değişen bir dünyada eski moda bir akrobatın hikayesi keyifli bir belgesel deneyimi sunuyor.

Yı-Silence of the Deep / Philippos Vardakas | Yunanistan

Ulysses En İyi Tarihi Belgesel Ödülü

14.09.1943: Efsanevi Denizaltı "Y1 - L. Katsonis", Alman denizaltı avcısı UJ 2101 tarafından Skiathos adasının kuzeyinde battı. Yakalanmaktan kaçıp 9 saat boyunca kıyıya yüzen Kurmay Başkanı (XO) **Elias Tsoukalas**'ın kitabından yapılan film; gizli belgeler, mürettebat günlükleri, denizaltının etrafında örülmüş insan hikayelerini gözler önüne seriyor. 75 yıl sonra, Yunan Donanması'nın desteğiyle 253m derinliğe batmış denizaltını aranması ve enkazın bulunması ilk kez filme alınırken, keyifli bir sualtı belgeseli olmayı da başarıyor.

Then Comes the Evening / Maja Novaković | Sırbistan

En İyi Kısa Belgesel Ödülü

Belgesel, Doğu Bosna'nın tepelerinde izole yaşayan iki büyükannenin doğa ile kurduğu bağı şiirsel bir dille anlatıyor. Doğa, onların konuştukları, dinledikleri ve saygı duydukları bir varlıktır. Ses tasarımı ile dikkat çeken film, festivalin merak edilen yapımlarından biri.

Silent Fish / Andreas Loukakos, Thodoris Chondrogiannos | Yunanistan

Akdeniz Dostluğu Özel Ödülü

Nesli tükenmekte olan pek çok balık türüne ev sahipliği yapan Akdeniz'de aşırı avlanmanın önüne geçmek için Avrupa Birliği önemli tedbirler alsada bunu başarabilmiş görünmüyor. Film, geçim derdine düşen balıkçılarla beraber nesli tükenen türleri tema olarak alıyor.

The Abode. Who are we? / Eleonora Tukhareli | Rusya

Özel Ödül

15. yüzyılda inşa edilmiş olan Solovetsky Manastırı, tarihin günahları ve trajedisinin Tanrı ile bütünleştiği ve "özel amaçlı" bir kampın korkunç zorluklarıyla birleştiği kutsal bir yerdir. Burası günümüzde herkesin "Ben kimim?" sorusuna cevap aradığı bir mekandır. Filmin ana karakteri belgeselini çekmek ve kendi köklerini aramak için Fransa'dan karlar altında olan Rusya'ya gider. Bir Ortodoks ve Rus olarak Fransa'da yaşayan karakter için bir anda her şey ters gitmeye başlar.

The Kiosk / Alexandra Pianelli | Fransa

Özel Ödül

Genç bir görsel sanatçı olan **Alexandra**, "Kiosk" ta, ailesinin bir asırdır sahip olduğu, annesinin süslü bir Paris meydanında bir gazete büfesi işletmesine yardım ederek geçirdiği zamanın günlüğünü çekmek için telefonunu kullanıyor. Film yapımcısı, esnafçılık oynamaktan, ticareti keşfetmekten, müşterilerle ve diğer tüccarlarla şakalaşmaktan beklenenden daha fazla keyif alıyor.

Blessings and Vows / Voula Germanakou-Kopsini | Almanya - Yunanistan

Film, bakıma ihtiyacı olan neredeyse kullanılır halde olmayan bir kilisenin kadın bekçisine odaklanıyor. Yarım asırdır, yeminine sadık kalarak buraya gelip her gün bir mum yakan yaşlı kadının hikayesi izlenmeye değer.

Hopeless / Zehra Yiğit | Türkiye

Dünya prömiyerini Yunanistan'da yapacak olan film Türkiye'yi festivalde temsil ediyor. **Hopeless/Umutsuz** adlı belgesel film, kolektif anlamda göç probleminden yola çıkarak bireysel hikayelere uzanıyor ve kaçak göçmenlerin ruh hallerini, umut ve umutsuzluk denklemine izleyicisi ile paylaşmayı amaçlıyor.

Uzzi / Ido Weisman | İsrail

Bir dilbilimci ve sosyal aktivist olan 1923 doğumlu **Uzzi Ornan**'ın, yaşadığı eyalette herhangi bir dine inanmayanların cenaze haklarını güvence altına almak için verdiği çabayı anlatan film, aynı zamanda **Ornan**'ın İsrail Devleti'nin laik ve demokratik imajını savunmak için ömür boyu sürecek mücadelesine de odaklanıyor.

The Expert / Carlota Coronado ve Clara Roca | İspanya

2019 yılı yapımı 22 dakikalık kısa film, her şeyin yanıtı çok basit olan bir bilmeceyle doğduğundan hareket ederek, çoğu insan için bu cevabın neden o kadar açık olmadığı sorusunun peşinden gidiyor.

Vostok N°20 / Elisabeth Silveiro | Fransa

Karışıklık, ortak yemekler, can sıkıntısı ve yabancılara itirafların göbeğinde insanlar, Trans-Sibirya Demiryolunun 20 numaralı vagonunda vakitlerini istedikleri gibi harcıyorlar. Yolcuların duyguları, yalnızlıkları, özgürlük ve sevgi arzuları edebi bir tezatlık formunda aydınlatılıyor.

Mother Tongue / Shai Alexandroni | İsrail

57 dakikalık film 60'lı yaşlarındaki dört kadının merhum anneleriyle kurdukları ilişkiye odaklanır. Bu ilişki hem acı, hem hüznün hem de eksiklik içermekle beraber aynı zamanda ailedeki güç ilişkilerini de kapsar.

Cerro Quemado / Juan Pablo Ruiz | Arjantin

Film, doğdukları atalardan kalma topraklarda buluşan, coya soyağacına sahip üç kadının hikayesine odaklanıyor ve **Micaela Chauque** ve annesinin kuzey Arjantinde'ki çöl bölgesinin son sakini olan **Micaela**'nın büyükannesini arayışını konu alıyor. Bu iki kadının tepelerden ve vadilerden geçen uzun ve zorlu

yolculuğunu omuz kamerası kayda alır ve izleyiciyi iki kadının, yaşlı büyükanneleri ile karşılaşmalarının tanığı durumuna getirir.

1944 / Fatima Osmanova | Ukrayna

1944'te Josef Stalin'in emriyle alınan Sovyet Hükümeti kararı ile Kırım Tatarları kıtlık, hastalık ve kayıpların eşlik ettiği uzun bir sürgün yaşadı. İlk yıllarında, sürgün edilen Kırım Tatarlarının neredeyse yarısı öldü, hayatta kalanlar tek bir şeyin hayalini kuruyorlardı - Kırım'a dönüş. Tarihi belgesel film sürgün edilen Tatarların dramını perdeye taşıyor, röportajlara Kırım Türkleri de yansıyor.

***The New Plastic Road* / Angelos Tsaousis ve Myrto Papadopoulos | Yunanistan-Almanya**

Tacikistan'ın güneydoğusundaki Çin sınırında dağlık bir bölge olan Pamir bölgesinde saygın bir işadamı, üç çocuk babası, Tacik tüccar **Davlat**'ın hayatı, Tacik-Çin sınırının açılması ve İpek Yolu'nun rekonstrüksiyonundan bu yana bir dönüşüm geçirdi. Film **Davlat** özelinde bu değişimi, karlar altında kıraç mekanla birlikte şiirsel bir görsel şölene de dönüştürerek anlatıyor.

***Mirador* / Antón Terni | Uruguay**

Uruguay'ın vahşi ve ücra bir bölgesinde yaşayan üç görme engelli bireyin gündelik yaşamını yansıtan film aynı zamanda **Pablo** ve arkadaşları **Oscar** ve **Valeria** özelinde “ruhun gözlerinin karanlıkta bile eksik ipliğı bulabileceğini” seyircisine hatırlatan incelikli bir belgesel. Film, insanın yolunu aydınlatan dostluk ve arkadaşlık ilişkilerine bir ağıt niteliğinde.

***Labyrinth* / Dimitris Athanitis | Yunanistan**

Büyüyen, değişen ve dönüşen kentin içerisinde eski bir gelenek olarak kalan pasajlar eskisi kadar popüler olmasa da bir kültür olarak hala varlığını koruyor. Atina'da bulunan pasajlar labirentinde iki veya üç kuşaktır buralarda yaşayan,

alışan ve yaratan insanları konu alan belgesel; onların kendine has mikrokozmoslarının geçmişi, varlığı ve geleceğini tartışıyor.

Marceline, The Best Clown in the World / Germán Roda | İspanya

Jaca'da (İspanya) doğan **Marcelino Orbés**, 1900-1914 yılları arasında, Londra ve New York'u fethetmiş, dünyanın en iyi palyaosu, akrobat ve komedyenidir. **Charlie Chaplin**'in hayranlık duyduğu ve **Buster Keaton** tarafından dünyanın en iyisi olarak kabul edilen **Orbés**'in hikayesi belgesel filmin konusunu oluşturuyor.

Yiorgos of Kedros / Yiannis Kolozis | Yunanistan

Film, 70'lerden bugüne Yunanistan'ın aynı ücra adasında, iki kuşak sinemacının gözünden zamanda keyifli bir yolculuğa dönüşüyor. 1972 yılında Donoussa'ya giden **Yiorgos Kolozis**'in 2009'daki ölümünün ardından oğlu **Yiannis** alışmalarına devam eder. Film her ikisinin kamerasına kayıt olan zamanın, dün ve şimdi ile karşılamasının hikayesi olarak zaman, bellek, değişim gibi kavramları da tartışmaya açıyor.

Princes Among Men / Stephan Crasneanski | Fransa

Filmde Tuna'daki ayaklanmalardan sonra, Avrupa'daki kalabalık azınlık olan Romanlarla tanışıyoruz. **Princes Among Men**, nesilden nesile aktarılan ingene şarkılarını onların özgürleşme fikirlerinin ayrılmaz bir parçası olarak ele alıyor. Çingene müziğinin kraliçesi **Esmá Redzepova**, Alman sürgününden dönen **Johy Lliev** ve Taraf de Haidouks üyesi **Marinel Sandu** müzikle kurdukları bağı bu filme anlatıyorlar.

Festival sayfası için bkz. <http://beyondborders.gr/en/>

Yarışma ödülleri hakkında bkz. <https://www.neweurope.eu/article/how-film-festivals-will-adapt-in-the-post-pandemic-world>